

תורת חיים כיבוד הורים

סדנה- כל בת קיבלה דף 4A לבן, צבעים פזורים חופשי ויושבים עד כמה שאפשר במרחק אחת מהשניה.

נתתי כמה משימות כאשר האוירה הכללית היא של שקט¹.

✓ ציירי עץ. (כ 7דק')

✓ איזה חלק את בעץ ואיזה חלק הוריד². לסמן בצבע.

✓ כתבי פסקה על הקשר בינד לבין הוריד כמשל לחלקי העץ שבחרת³.

יצאו דברים נפלאים! השיתוף והשיח בנושא העלה ישר את הקושי שבקשר עם ההורים והחזיר אותנו בעצם לנושא של 'התמודדות עם משבר' רק ממקום יותר גבוה.

הנחנו את הציורים בצד.

שאלה- איזה ברכה בשמונה עשרה מדברת על מצוות כיבוד הורים⁴? ולמה?

שוב היו תשובות נפלאות שעצם הברור הזה היה 'דיינו' ללימוד.

דברנו על ההבנה שכבד את... למען יאריכון⁵ תמיד אנו חושבים שיאריכון זה גמול כמותי.

מתוך שמונה עשרה הבנו שבברכת רפאנו ישנה המילה "ארוכה ומרפא"⁶ שבעצם כדי לחיות חיים מתוקנים, בריאים אנחנו מצווים על כיבוד הורים "כבד את אביך ואת אימך למען תחיה חיים מתוקנים, בריאים ונכונים". עכשיו צריך להבין או לפחות להשתדל להבין איך מצוות כיבוד הורים עוזרת לי לחיות חיים בריאים. מה הקשר בניהם? ויותר מזה לפעמים אנחנו חשים בדיוק להפך שאם רק הייתי נולדת לשכנה.. או הלואי שאמא שלה הייתה אמא שלי... וכו'.

¹ הרגשתי במהלך כמה סדנאות שהיו לנו שהבנות יותר חיות את הצד ה-"צריך" "מה רוצים ממני" והיה קשה להן יותר בחשיבה חופשית שמביאה ליצירה עצמית וגילוי פנימי. לכן בכלל הסדנאות מאוד הקפדתי שלא יהיו שאלות, לא אלי ולא לחברות, שיעשו מה שהן מבינות מהמשימה. היה להן קשה וזה בא לידי ביטוי כשהיה סבב והן הציגו או דיברו על עצמן הן כל הזמן שאלו אם זה בסדר? לזה התכוונתי? מלוא בהמון התנצלויות וכו' ולאט לאט ב"ה זה השתחרר. הן למדו לבטוח בעצמן ולהיות משוחררות ובי"ה גם נוצרה אוירה לא ביקורתית ומאוד מאפשרת, דבר שבעניי קריטי ליצירת סדנה ומעבר של תהליך פנימי ומשמעותי בקבוצה..

² מעניין לראות שבשלב זה היו מורכבויות שחלק מהבנות בחרו להפריד את ההגדרה הורים לאבא ואמא שעם כל אחד זה קשר אחר ומקום אחר בעץ.

³ היה חשוב לי שהן יכתבו על הקשר בניהם ולא על אידאל של קשר ולכן מקדתי אותם להזכר בסיטואציה משמעותית שהיתה להם לאחרונה עם ההורים ועליה לבנות את המשל. יש לבנות נטיה לברוח למצב אידאלי, מה הנכון ומפחות לדבר על עצמן, לכן היה דיוק במשימה היה חשוב.

דבר נוסף שנראה לי חשוב, בקשתי שהמשל יכלול לא רק מידע אלא גם רגשות, תחושות, דילמות וכו'.

⁴ השיעור היה בבית מדרש. זה הוסיף המון לכלל השיעורים שלנו גם במפגש הזמין עם ספרים וגם באוירה הכללית.

⁵ הייתי מרחיבה בלימוד השואתי לשילוח הקן, ספר המצוות לכיבוד הורים שמדבר על הכרת הטוב, המהר"ל 'תפארת ישראל' למצות כיבוד הורים.

⁶ הייתי מוסיפה לימוד מעולת ראייה על רפאנו, עין איה שבת ב' על "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" שם הרב מברר את מקומו של החולי ונוגע בהבנה חשובה של הבטחון בה'.

- נצא שניה מהעניין כדי לחזור אליו.

הנשמה לפני שהיא יורדת לעולם הזה שואלים אותה אם היא רוצה לרדת, ולאן היא רוצה ורק עד שהיא אומרת "רוצה אני" היא יורדת למסלול חיים שהיא ראתה אותו ובחרה בו. הבחירה הזו היא לא רק מובילה ללקיחת אחריות אלא היא מהותית להבנה שהנשמה יודעת שישנו תיקון שהיא צריכה לעשות בעולם והמסלול שהיא בחרה הוא המסלול הכי טוב ומדויק כדי שהיא תוכל לעבור את תיקונה בעולם הזה.

אחת הבחירות המשמעותיות ביותר שלה היא לבחור דרך איזה זוג נשמות היא רוצה לרדת לעולם.

ודרך הנשמות האלה היא עוברת את שורש התיקון שלה (כמובן שנתונים נוספים וכן ארועי החיים בונים ביחד את מסלולה).

לימים עוברת הנשמה לביתה החדש ושם בוחר לה ריבונו של עולם את הזיווג שהוא המשך תיקונה ע"פ רוב התיקון שקנתה לה עד היום.

ישנו סיפור בגמרא⁷ על ר' יהושע ובנו יוסף שנפטר וראה בעולמות עליונים וחזר. שאלו אביו "מה ראית" אמר לו "עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה" אמר לו אביו "עולם ברור ראית"⁸. לנו נדמה שלא בחרתי לבוא לעולם ולא בחרתי בהורי... אבל בזוגיות בחרתי. בדיוק להפך!

ההבנה הזו עצומה, קודם כדי להבין בכלל את העולם הזה כעולם של תיקון. זה עניינו וזה תפקידנו פה, רק שלא אמרו לנו 'מה' וזה רק מעצים את כוח הבחירה החופשית שהיא מהות האדם בעולם⁹.

- נחזור לשיעורנו.

אז למה דווקא ההורים האלה?? כי את בחרת בהם! כשהיית במקום בהיר וראית את כל האופציות פרושות בפניך בחרת בהם, ידעת שדרכם ורק דרכם את תוכלי לזכות לעשות את שליחותך, אבל...¹⁰ זה קשה! אנחנו לא יודעים למה בחרנו, מהו התיקון לשמו באנו... אבל הידיעה שאני בחרתי במסלול הזה (לרדת לגוף הזה, לבית הזה, הכישורים האלה וכו') נותנת את הכוח לעבור ממצב "קורבני" סביל, עשו לי, אמרו לי, נדפקתי וכו' למצב "בחירי" פעיל, לבחור לשמוח במציאות, 'זה הדבר הכי נכון לי', 'זה טוב לי' ומשם לתפילה¹¹, 'ה' תעזור לי להבין מה תפקידי פה' "עזור לי לבחור נכון" וכו'.

מכאן המשכנו לשלושה שותפים לאדם אביו אימו והקב"ה¹². זו השותפות!

הקב"ה מדבר אלינו דרך ההורים שלנו ויותר מיזה הקשר שלנו אליו הוא דרך ההורים שלנו¹³. בת דוסית ככל שתהיה, אם היא לא מבינה שהיכולת לחיות חיים מתוקנים ולהיות בקשר מתוקן עם הי"ת חייב לעבור דרך היכולת להיות בקשר מתוקן עם ההורים¹⁴, היא פספסה את הקטע!

⁷ בבא בתרא דף י' עמוד ב'

⁸ רש"י במקום מפרש את נקודת ההפך בעולם העושר והעוני, אך אני לקחתי את זה להבנה אחרת.

⁹ רמב"ם, נראה לי שזה בשמונה פרקים, פרק שמיני או במקום אחר... אבל בטוח שזה הרמב"ם לעומת התרגום שאומר שמהות האדם היא כוח הדיבור.

¹⁰ אוף, למה דווקא הם? מה בחרתי בזה? למה בחרתי חיים קשים? ועוד אלף קושיות.

¹¹ שזה הכלי לביטוי האמונה. ההבנה שהקב"ה הוא טוב ורחמיני על כל מעשיו. ומכאן אפשר להכנס בלי להרגיש כבר לסוגיה של בטחון בה', אך לא נראה לי נכון לעשות זאת כאן אע"פ שזה מרגיש נדרש. חשוב לשמור על פוקוס בסגירת הסוגיה. נראה לי שיהיה נכון לפתוח את זה כנושא בפני עצמו בלי נגיעה אישית כדי להשאיר אותו 'נקי' לא תלוי ואח"כ להפגש איתו..

¹² קידושין דף ל עמוד ב'. ברייתא המופיעה במסכת נידה דף לא, ע"א.

¹³ "בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו - אמר הקב"ה: מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני" הערה 13.

השיעור נמשך בשיח מברר של בניה עצמית מול ראית ההורים כשליחי ה'.

אני חייבת לציין שעלו שם דברים לא פשוטים ומאוד משמעותיים. חשוב מאוד ללוות את השיעור הזה בפניות נפשית וזמינות לקשר אח"כ לשיחות אישיות והתמודדות עם הורים. וב"ה זכיתי, כבר ראיתי נחמות אבל זה עבר דרך מיצרים גדולים.

שיעור קצת מסוכן, אבל שווה!

ממש אפשר להגיד שנולדו שם חיים חדשים.

הערה-

אם לוקחים את היחידה הזו ל'משפחה' נראה לי שחשוב להעביר אותה גם לנושא הזוגיות.

סיפור אמיתי- בשיחה עם חברה בשנתה הראשונה לנישואים ספרה קצת על הקשיים ועל העבודה הנדרשת לבניין הנפלא הזה.

בגיל ההתבגרות היא היתה יוצאת מדעתה בקשר עם אמא שלה. יש לה אמא נפלאה אבל היא הרגישה שהיא מפנה את מחשבתה לנקודות באשיות שלה שכדאי לה לשנות, והיא לא הסכימה איתה וזה ממש הפריע לה. חלפו השנים והיא מספרת שהיא פשוט שומעת את אותם משפטים מבעלה והיא פתאום מבינה שבאמת אלו נקודות שהיא צריכה לעבוד עליהם ולהפתח יותר וכו' ואז היא נזכרה שכשהיה לה את הויכוחים האלו אבא שלה אמר לה ברכות ונעימות "שרה, זה לא אמא מדברת איתך זה הקב"ה, תקשיבי" היא אמרה לי הקשבתי אבל באיחור של כמה שנים...

הרב אוהד תירוש היה אומר לנו במדרשה "שיש לך עניין לעבוד עליו בעולם זה לא משנה לאן תברח איתו הוא תמיד יתפוס אותך. אם לא תעבדי מול ההורים ותאשימי רק אותם את תצטרכי לעבוד על זה מול הבעל/ הילדים/ התלמידים וכו' זה לא יברח ויעלם אין קיצורי דרך, אז כדאי לך להתחיל לעבוד כבר עכשיו!"

הזוגיות היא ההמשך הישיר של הכיבוד הורים¹⁵. אנחנו חושבים שאנחנו בחרנו, אבל בעצם הקב"ה בוחר לנו את המתאים להמשך התיקון. היציאה מבית הוריה לבית בעלה¹⁶, היא לא מליצה נחמדה או תאור כפרי יפה, זו מהות נשמתית. הקב"ה נותן לנו להרגיש בחויה של העולם הזה כאילו אנחנו בחרנו וכך יותר קל לנו לקבל את עבודת התיקון בזוגיות אע"פ שמצד האמת לא בחרנו.

¹⁴ חשוב להבהיר שקשר מתוקן עם ההורים זה לא סותר מריבות, ויכוחים, דעות שונות וכו'. ישנן בנות שהיה נראה להן שהן בקשר מצויין עם ההורים אבל הסתבר שדברנו על סוגי קשרים שהן בעצם מרצות וחסרות דעה אישית שעומק כך גם נראה הקשר שלהן עם הקב"ה והשתדלתי לשקף להן את זה, והיה מדהים להן לראות איך ממש כמעט אחד לאחד זה אותו סוג קשר וזה אותם פחדים ואותם ריצויים.

¹⁵ מעצם היות מצות כיבוד הורים דנה במסכת קידושין שווה להציץ בפרק ולראות את ההקשר הכללי שבו מועלה "כיבוד הורים".

¹⁶ מסכת כתובות לא יודעת איפה...